Dit document is gedownload door () op November 16, 2026.
Mag alleen gekopieerd worden voor gebruik binnen de school van 'gebruiker'. Zie ook de abonnementsvoorwaarden van Leapo.

Mediawijsheid vlog je ZO!

Mediawijsheid vlog je ZO! is het eerste deel van vier Digi-doeners om digitale geletterdheid concreet te kunnen maken in de bovenbouw van het basisonderwijs. De vier onderdelen van digitale geletterdheid (mediawijsheid, computational thinking, ICT-basisvaardigheden en informatie-vaardigheden) komen op een creatieve en ervaringsgerichte manier laagdrempelig aan bod. In dit eerste deel ontdekken de leerlingen wat mediawijsheid betekent en wat belangrijke vaardigheden hierbij zijn. Aan het einde van de les zetten de leerlingen hun kennis om in een echte online óf offline vlog voor hun eigen klas! De les heeft zowel doe- als praatopdrachten en is daardoor afwisselend en interactief. Totale duur: 90 minuten.

VERBINDING MET BEROEPEN EN DE ARBEIDSMARKT

Ieder beroep waarbij je (ook) online werkt, krijgt te maken met het belang van een mediawijze houding. Artsen die (digitale) dossiers aanleggen over patiënten moeten goed opletten welke gegevens ze willen delen en met wie. Werk je als leerkracht en deel je graag foto's van je groep met ouders? Ook dan moet je eerst nadenken of je wel alle foto's mag en moet delen. Werk je bij de Albert Heijn en krijg je te maken met bestellingen en betaalgegevens van klanten? Ook dan moet je hier mediawijs mee omgaan. Het hebben van belangrijke mediawijze vaardigheden is onmisbaar voor bijna elk beroep.

LESOPBOUW

- Introductie: De leerlingen maken kennis met het begrip 'mediawijsheid' (10 min.)
- Verdieping: De leerlingen leren wat het begrip mediawijsheid betekent (20 min.)
- Doen: De leerlingen maken het begrip mediawijsheid concreet (30-45 min.)
- Afronding: De leerlingen vloggen wat ze geleerd hebben en kijken terug op hun leerproces (25 min.)

VOORBEREIDING & BENODIGDHEDEN

Van tevoren kun je een aantal dingen doen:

- Lees de handleiding en lesbrief
- Digibord met internetverbinding: klik door de slides voor op het digibord
- Maak vijf groepjes voor de vlog en verdeel de mediawijze vaardigheden
- Print voor ieder groepje een lesbrief
- Optioneel: Bekijk alvast de filmpjes:
  Wie heeft de regie in jouw wereld vol media? (openingsslide)
  Zeven tips voor veilig internetten (slide 6)
  Wat is een gameverslaving? (slide 10)
  Tien tips tegen cyberpesten (tot tip 5, slide 11)
- Optioneel: Ga je aan slag met de online vlog? Verzamel dan vijf devices en regel een plek voor de opnames.

ETHIEK EN TECHNOLOGIE

Digitaal geletterde burgers zijn enorm belangrijk voor onze maatschappij. Tegenwoordig kun je niet meer zonder belangrijke mediawijze (basis)vaardigheden om je staande te houden in een maatschappij die steeds verder digitaliseert. Daarom is het belangrijk dat onze leerlingen al vroeg leren welke belangrijke vaardigheden er nodig zijn om zich digitaal geletterd te voelen en zich staande te kunnen houden in hun digitale omgeving. Wanneer we daar in ons onderwijs niet in slagen, lijken technologische vernieuwingen en ontwikkelingen te stagneren en zelfs uit te blijven. Welke toekomst staat ons dan te wachten? Stoppen we hierdoor bijvoorbeeld de vooruitgang en de ontwikkeling van nieuwe medicijnen en technologieën? Ontstaan er situaties waarbij onze privacy in gevaar is? Digitale geletterdheid is een must voor het onderwijs en moet dan ook daar beginnen!

Stichting FutureNL ontwikkelt onafhankelijk lesmateriaal. © 2020 Iedereen mag deze les downloaden, delen en uitprinten (alleen niet als je er geld mee wilt verdienen). Doen! Creative Commons licence: CC BY-NC-ND 4.0. Deze les is gemaakt door Frank Veenstra.

Dit document is gedownload door () op November 16, 2026.
Mag alleen gekopieerd worden voor gebruik binnen de school van 'gebruiker'. Zie ook de abonnementsvoorwaarden van Leapo.

DOEL VAN DE LES

Domein curriculum 2021	Leerdoelen digitale vaardigheden	Kerndoel vak	21st century skills
1 Veiligheid en privacy in de digitale wereld DG2.1 Veiligheid in de digitale wereld. DG2.2 Privacy in de digitale wereld.	**1 Mediawijsheid** De leerling kijkt naar de relatie tussen de tijd die aan media wordt besteed en aan andere activiteiten.	**1 Nederlands** De leerling leert informatie te verwerven uit gesproken taal en leert die informatie, mondeling of schriftelijk, gestructureerd weer te geven.	**1 Samenwerken**
2 Digitaal burgerschap DG5.1 De digitale burger. DG5.2 Digitale identiteit.	**2 Mediawijsheid** De leerling beseft het belang van zorgvuldig handelen op sociale netwerken.	**2 Nederlands** De leerling luistert naar verhalende en instructieve teksten tijdens de les. De leerling vormt een mening, stelt zich op de hoogte van een mening en leert anderen te overtuigen.	**2 Kritisch denken** **3 Creatief denken**

INTRODUCTIE

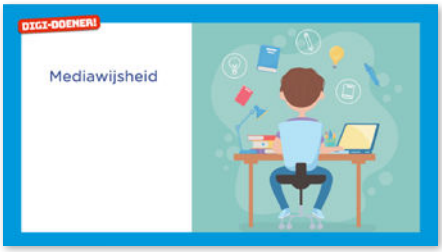
Openingsslide

Bekijk samen met de leerlingen het filmpje ‘Wie heeft de regie in jouw wereld vol media?’. Bespreek met de leerlingen: Wat vinden jullie van dit filmpje? Zie je onderwerpen die voor jou nu ook al belangrijk zijn? Welke vormen van media gebruiken jullie op dit moment? Hebben jullie al weleens (mediawijze) keuzes moeten maken in wat je wel en niet doet met media? Zijn hier thuis afspraken over gemaakt? Zijn er ook leerlingen met vervelende ervaringen op het internet? Hoe voelde dat en wat deed je toen? Voelen de leerlingen zich mediawijs?

Slide 1, Luisteren / klassikaal

Vertel de leerlingen dat we vandaag aan de slag gaan met het begrip ‘mediawijsheid’ en dat we leren welke vijf belangrijke vaardigheden hierbij passen, maar ook dat we mediawijsheid concreet gaan maken in een vlog. Na afloop van de les begrijpen ze wat mediawijsheid betekent en hebben ze voor zichzelf, op een creatieve manier, handvatten bedacht om zich staande te kunnen houden in de digitale maatschappij.

BEROEPENSLIDE/ARBEIDSMARKT

Slide 2, Luisteren

Vertel de leerlingen dat mediawijsheid een belangrijk onderdeel is van onze (digitale) samenleving. Bijna elk beroep heeft er mee te maken. De leerkracht moet absenties en andere gegevens invoeren en hier wijs mee omgaan, de fotograaf moet toestemming vragen om zijn foto’s te mogen publiceren en iemand op kantoor mag niet zomaar belangrijke informatie laten slingeren. Voor elk beroep is er wel een e-mailadres met wachtwoord nodig, wat zou er kunnen gebeuren als je dit wachtwoord zou laten slingeren of het te makkelijk zou maken? Van iedereen die online is en werkt, wordt gevraagd om wijs met media om te gaan! Hebben de leerlingen hier zelf ook voorbeelden van?

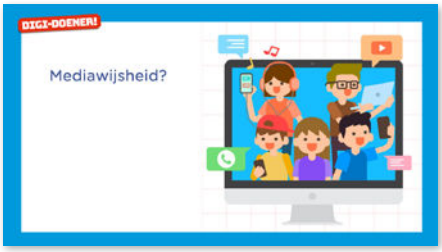
Stichting FutureNL ontwikkelt onafhankelijk lesmateriaal. © 2020 Iedereen mag deze les downloaden, delen en uitprinten (alleen niet als je er geld mee wilt verdienen). Doen! Creative Commons licence: CC BY-NC-ND 4.0. Deze les is gemaakt door Frank Veenstra.

Dit document is gedownload door () op November 16, 2026.
Mag alleen gekopieerd worden voor gebruik binnen de school van 'gebruiker'. Zie ook de abonnementsvoorwaarden van Leapo.

VERDIEPING

Slide 3, Luisteren / praten

Vraag aan de leerlingen wat zij verstaan onder de term mediawijsheid. Laat ze kort hun ideeën hierover delen met jou en elkaar. Weten ze wat het inhoudt of hebben ze geen idee? Vertel de leerlingen dat mediawijs zijn betekent dat je alle kennis, vaardigheden en je houding gebruikt om je kritisch, handig en bewust online (en soms offline) staande te kunnen houden. Op deze manier kun je veilig online zijn en dat is ontzettend belangrijk. De leerlingen moeten begrijpen dat niet iedereen goede intenties heeft en dat iemand zich digitaal anders voor kan doen. Het is belangrijk dat ze (on)veilige situaties kunnen herkennen en begrijpen, maar ook juist kunnen handelen als het nodig is zodat ze niet machteloos staan. Veilig online zijn doe je niet alleen, dat doen we met z'n allen.

Optioneel: Laat de leerlingen zelf een aantal voorbeelden noemen passend bij mediawijsheid en vul aan waar nodig met onderstaande voorbeelden of voorbeelden uit eigen ervaring:

- In staat zijn om een goed wachtwoord te bedenken voor je spel
- Niet zomaar adresgegevens online delen
- Voorzichtig zijn met het delen van foto's
- Media kunnen inzetten om doelen te bereiken
- Informatie kunnen zoeken en vinden

VERDIEPING

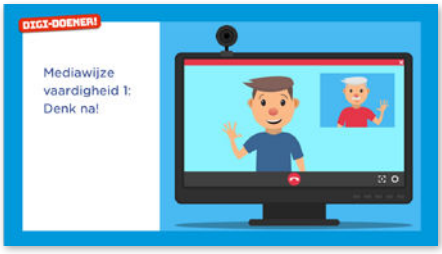
Slide 4, Klassikaal

Bespreek met de leerlingen: Zoals jullie nu weten is een mediawijze houding, van jong tot oud, belangrijk! Van een online gamer tot een opa die iets gaat bestellen. Maar wat is nu een mediawijze houding? In de komende vijf slides ontdek je vijf belangrijke mediawijze vaardigheden die zorgen voor een mediawijze (basis)houding.

Slide 5, Luisteren / klassikaal

Vertel de leerlingen: Tegenwoordig is het erg makkelijk om op het internet van alles te delen. Met je vrienden deel je foto's en filmpjes, sportverenigingen delen je uitslagen en je school communiceert steeds vaker online met je ouders. Zonder dat je het doorhebt, staat er dus van alles online over jou, door jou of door en van anderen. Bespreek met de leerlingen: Zijn jullie je ervan bewust dat er informatie over jou online staat? Wat zou dit voor informatie zijn? Het kan zijn dat je ouders filmpjes van jou hebben gepost op social media, je sportclub je adres en telefoonnummer online heeft gezet of je favoriete game je locatie deelt met andere gamers. Wat vind je daarvan? Zou je alles wat nu online staat over tien jaar nog steeds leuk vinden?

Stichting FutureNL ontwikkelt onafhankelijk lesmateriaal. © 2020 Iedereen mag deze les downloaden, delen en uitprinten (alleen niet als je er geld mee wilt verdienen). Doen! Creative Commons licence: CC BY-NC-ND 4.0. Deze les is gemaakt door Frank Veenstra.

Dit document is gedownload door () op November 16, 2026.
Mag alleen gekopieerd worden voor gebruik binnen de school van 'gebruiker'. Zie ook de abonnementsvoorwaarden van Leapo.

Als je online gaat en media plaatst, denk dan aan het volgende geheugensteuntjes :

Doet het ertoe? Denk goed na of het nuttig is om het op het internet te zetten. Overweeg of het belangrijk is dat andere mensen je foto zien of je mening over de leraar moeten lezen op het internet.
Is het **E**erlijk? Kun je wat je online zet wel daadwerkelijk zeggen? Kwets je niemand ermee? Op het internet kunnen zaken een eigen leven gaan leiden.
Is het **N**odig? Vraag jezelf, voor je iets online zet, de volgende dingen af: Is er een goede reden iets over jezelf of over iemand anders op Facebook of Twitter te schrijven? Wordt iemand er beter van? Lost het iets op? Is het antwoord 'Nee' doe het dan niet.
Klopt het? Ga eens na of je post wel de waarheid bevat. Liegen is ook op het internet slecht om te doen.
Is het **N**etjes? Zijn de dingen die je schrijft echt bedoeld voor andere mensen? Lees het goed na en kijk of je niet scheldt of pest.
Is het **A**ardig? Zou je wat je online schrijft over iemand ook graag over jezelf lezen?

Slide 6, Luisteren / klassikaal

Vertel: Wanneer je online gaat, kom je terecht in een wereld van mogelijkheden, maar ook zijn er gevaren waar je op moet letten. Online is niet iedereen eerlijk over wie hij/zij daadwerkelijk is. Er zijn allerlei partijen die graag persoonlijke informatie willen hebben voor vervelende doeleinden. Dit kan onder andere gaan om hackers, phishing, scamming en grooming. Allemaal voorbeelden die ervoor kunnen zorgen dat je voor net iets meer veiligheid moet zorgen online.
Bekijk samen met de leerlingen het filmpje '7 tips voor veilig internetten' (https://www.youtube.com/watch?v=5E2rpAxY38I).
Bespreek met de leerlingen wat zij van de tips vinden. Zijn er nog tips die ze missen en/of willen aanvullen uit eigen ervaring?

Slide 7, Luisteren / klassikaal

Vertel: Op het internet is er veel zin en onzin te vinden, dat is vast geen verrassing. Het internet bevat een schat aan informatie. Maar welke bronnen kun je wel of niet vertrouwen? Valse informatie is niets nieuws, dat is er al sinds de oudheid. Zelfs de media van nu delen, soms per ongeluk en soms expres, valse informatie van andere bronnen. Dankzij social media worden berichten nu sneller en langer verspreid. Tegenwoordig is iedereen een nieuwsmaker, maar hoe herken je slecht of misleidend nieuws? Mediawijs.be maakte een affiche met tien vragen die je jezelf kunt stellen om na te gaan of een bericht waar of vals is.

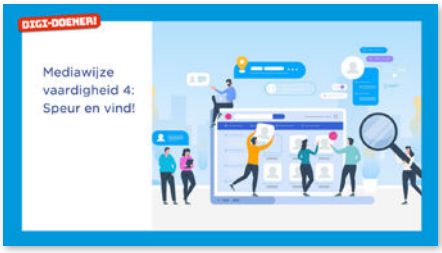
Stichting FutureNL ontwikkelt onafhankelijk lesmateriaal. © 2020 Iedereen mag deze les downloaden, delen en uitprinten (alleen niet als je er geld mee wilt verdienen). Doen! Creative Commons licence: CC BY-NC-ND 4.0. Deze les is gemaakt door Frank Veenstra.

Dit document is gedownload door () op November 16, 2026.
Mag alleen gekopieerd worden voor gebruik binnen de school van 'gebruiker'. Zie ook de abonnementsvoorwaarden van Leapo.

Bekijk en bespreek het affiche: Affiche: Betrouwbare info of toch fake? (https://issuu.com/mediawijs.be/docs/mw_p1-informatievaardigheden_web__1)
Bespreek met de leerlingen: Hebben de leerlingen iets aan deze tips? Zouden zij ze ooit gebruiken? Stellen ze deze vragen wel eens als ze online zijn? Hoe beoordelen ze nu websites op hun bruikbaarheid?

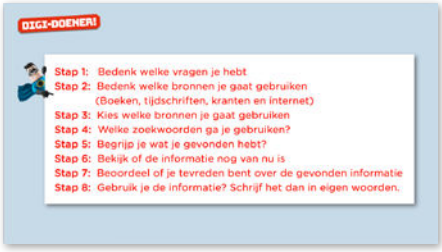
Slide 8, Luisteren / klassikaal

Vertel: Als je iets wilt weten, dan ga je op zoek naar antwoorden. Informatie kun je op veel verschillende plekken vinden: in boeken of in tijdschriften en steeds meer alleen op het internet. Vragen kun je stellen aan je ouders, leerkracht, de leerlingen in de klas of andere experts. Maar hoe zorg je dat je de juiste informatie vindt? Met dit stappenplan lukt het je wel:

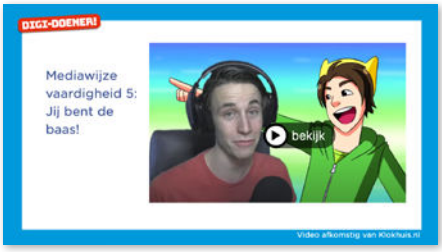
Slide 9

Stap 1: Bedenk welke vragen je hebt.
Stap 2: Bedenk welke bronnen je gaat gebruiken (boeken, tijdschriften, kranten en het internet).
Stap 3: Kies welke bronnen je gaat gebruiken.
Stap 4: Welke zoekwoorden ga je gebruiken?
Stap 5: Begrijp je wat je gevonden hebt?
Stap 6: Bekijk of de informatie nog van nu is.
Stap 7: Beoordeel of je tevreden bent over de gevonden informatie.
Stap 8: Gebruik je de informatie? Schrijf het dan in eigen woorden.

Slide 10, Luisteren / klassikaal

Het internet wordt door ons samen gemaakt. We delen foto's, filmpjes en kletsen steeds vaker online via videobellen. Iedere internetgebruiker is tegenwoordig een echte maker. Maar wat gebeurt er als je niet meer zonder beeldschermen kunt? Wat als je verslaafd raakt aan gamen en social media? Hoe houd je het leuk voor jezelf en anderen? Vooral bij jongeren is gameverslaving een actueel onderwerp. In coronatijd zijn we vaker thuis en zitten we meer dan ooit op een beeldscherm. Maar wat moet je doen als je te veel op een beeldscherm zit en eigenlijk niet meer zonder kunt? Wat als je eigenlijk alleen nog maar aan het gamen bent?
Bekijk samen het filmpje van het Klokhuis: https://www.youtube.com/watch?v=lHnUj_YQPpg en bespreek vervolgens de tips die Nienke geeft. Kunnen deze ook bij jullie andere online activiteiten worden toegepast?

Stichting FutureNL ontwikkelt onafhankelijk lesmateriaal. © 2020 Iedereen mag deze les downloaden, delen en uitprinten (alleen niet als je er geld mee wilt verdienen). Doen! Creative Commons licence: CC BY-NC-ND 4.0. Deze les is gemaakt door Frank Veenstra.

Dit document is gedownload door () op November 16, 2026.
Mag alleen gekopieerd worden voor gebruik binnen de school van 'gebruiker'. Zie ook de abonnementsvoorwaarden van Leapo.

DOEN: CREATIEVE OPDRACHT BEDENKEN

Slide 11, Doen

Vertel de leerlingen dat ze nu wel genoeg geluisterd hebben en zelf aan de slag gaan met het thema mediawijsheid. Voor deze opdracht wordt de klas in vijf groepjes verdeeld en mogen ze aan de slag om een eigen offline (online*) vlog te maken! In elke vlog moet één van de vijf mediawijze vaardigheden centraal staan. In de vlog presenteren ze op hun manier wat ze geleerd hebben en welke tips ze zouden willen geven aan de buitenwereld. Ter inspiratie bekijk je eerst samen dit filmpje van Dylan Haegens over cyberpesten, tot en met de vijfde tip. Vervolgens krijgen de leerlingen 30 minuten de tijd om hun eigen (offline) vlog in elkaar te zetten met behulp van de lesbrief.

Wat zijn de eisen aan de vlog?

- De vlog gaat over één van de vijf mediawijze vaardigheden:

Groepje 1: Mediawijze vaardigheid 1: Denk na!
Groepje 2: Mediawijze vaardigheid 2: Veilig op het internet!
Groepje 3: Mediawijze vaardigheid 3: Check je bron!
Groepje 4: Mediawijze vaardigheid 4: Speur en vind!
Groepje 5: Mediawijze vaardigheid 5: Jij bent de baas!

- De vlog mag maximaal vijf minuten duren.
- De vlog moet (minimaal) drie tips bevatten.
- De vlog heeft een begin en eind.
- Iedereen van het groepje heeft een actieve rol gespeeld in het maakproces, dit mag dus ook als cameraman.

Optioneel: Beschik je over voldoende devices? Overweeg dan om de vlog niet offline te maken, geef alle groepjes een device en laat ze hun vlog echt opnemen! Let wel op dat dit meer tijd gaat kosten, maar het plezier zal er niet minder om zijn!

AFRONDING

Slide 12, Doen / klassikaal

Vertel de leerlingen dat we elkaars (offline) vlog gaan bekijken in hun eigen bioscoop! Na afloop worden de vlogs nabesproken in een groepsgesprek.

Vraag aan de leerlingen: Wat zou er gebeuren als deze vlogs viral zouden gaan? Zouden jullie dat fijn vinden? Zouden er bepaalde dingen uit de vlog zeker niet online mogen komen? Welke afspraken zou je hiervoor kunnen bedenken met elkaar? Welke tips uit de vlogs nemen jullie mee als je morgen weer online gaat?

Stichting FutureNL ontwikkelt onafhankelijk lesmateriaal. © 2020 Iedereen mag deze les downloaden, delen en uitprinten (alleen niet als je er geld mee wilt verdienen). Doen! Creative Commons licence: CC BY-NC-ND 4.0. Deze les is gemaakt door Frank Veenstra.

Dit document is gedownload door () op November 16, 2026.
Mag alleen gekopieerd worden voor gebruik binnen de school van 'gebruiker'. Zie ook de abonnementsvoorwaarden van Leapo.

Afronding:
Vertel de leerlingen dat ze hebben geleerd dat ze zonder belangrijke mediawijze (basis)vaardigheden zich nu en later onvoldoende staande kunnen houden in een sterk gemedialiseerde samenleving. Daarom is het belangrijk dat ze al op jonge leeftijd de juiste vaardigheden, kennis en houding te leren om zich staande te kunnen houden. Wat denken zij dat er zou gebeuren met onze maatschappij als meer dan de helft van de bevolking onvoldoende voorbereid is op een digitale samenleving? Waar verwachten ze dat er dan problemen gaan komen? Zijn we dan nog wel voldoende in staat om onze maatschappij verder te ontwikkelen?

★TIP

Kies voor de afronding een (ander) goed moment in de week uit. De vlogs mogen ook gelijk gepresenteerd worden als afronding van de les, maar dit hoeft natuurlijk niet. Hebben de leerlingen nog wat meer tijd nodig? Zijn sommige vlogs nog niet helemaal gelukt? Wil je er als leerkracht een speciaal moment van maken? Serveer dan popcorn en wat te drinken en kies een moment uit waar jij en de leerlingen zich fijn bij voelen. Voor het groepsproces is het belangrijk dat het een succeservaring wordt.

Stichting FutureNL ontwikkelt onafhankelijk lesmateriaal. © 2020 Iedereen mag deze les downloaden, delen en uitprinten (alleen niet als je er geld mee wilt verdienen). Doen! Creative Commons licence: CC BY-NC-ND 4.0. Deze les is gemaakt door Frank Veenstra.